

ק"ט א ב מ"י פ"ה
מהלכות מלוה וז"ה
הלכה ה סמך לאוין ק"ג
טו"ש"ע י"ד ס"י ק"ע ספ"ק
ז:
ק"ב ג מ"י ט"ס הלכה ג
סמך ט"ס טו"ש"ע י"ד
ס"י ק"ק ספ"ק ז:
ק"ב א ד מ"י ט"ס הל' ד
טו"ש"ע ט"ס ספ"י
ז:
ק"ב ה ו מ"י ט"ס הל' ג
טו"ש"ע ט"ס ספ"ק ז
[ג] ז:
ק"ב ז מ"י פ"ד מהל'
תרומות הלכה ז:
ק"ב ח ט מ"י פ"ד
מהלכות שלוחין
ושפתין הלכה א טו"ש"ע
ח"מ ס"י ק"ק ספ"ק ז:
ק"ב י מ"י ט"ס הל' ב
טו"ש"ע ט"ס ספ"ק
ז:
ז:

תורה אור השלם

1 כן תרימו גם אתם
תרומת יי מכל
מעשרתיכם אשר תקחו
מאת בני ישראל ונתתם
מפני את תרומת יי
לאהרן הכהן:
במדבר יח כח

מצאו ישראל אחר אמר לו תנם לי ואני אעלה לך בו' ואס
תאמר מאי איריא ואני אעלה לך אפילו אמר אני אעלה
לנכרי אסור ללא שרי אלא כשהעמידו אצל נכרי כיון דמלוה מעותיו
לחצירו כדי שיפרע לנכרי רבית כשהעמידו אצל נכרי רבית כיון
לא היה המלוה חייב לנכרי רבית כיון
דמשכר הלוואה נותן לנכרי הרבית
ע"פ המלוה הרי הוא כמותן למלוה
עלמנו מדין ערב כמו תן מנה לפלוני
ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב
כפ"ק דקדושין (דף י.) וכן קשה
בסיפא וי"ל דנקט לך משום העמידו
לאשמועינן רישא דאפילו מקבל
ישראל רבית שרי כיון שמקבלו כשציל
נכרי וכן בסיפא כשהעמידו אצל
ישראל אסור אפילו מקבל הנכרי רבית:
בשרמא סיפא דחומרא. תימנה
אמאי לא הוי רבית
גמור כשהעמידו אצל ישראל אפילו
מקבל הנכרי רבית שהרי נעשה
ישראל שני שלוחו של ראשון לקבל
חובו מידו של נכרי וי"ל דאפילו שיוכל
לזכות לחצירו כשהוא הכא אין קבלתו
מן הנכרי וזכה לישראל חצירו דנהי
אס הוה נכרי מפסקי מעותיו היה
יכול לזכות לחצירו השתא מיהא
שהנכרי אינו מפסקין אלא זא לזכות
מעותיו למלוה על ידי זה הלוה אין לו
כח לזכות שאם כן היה ישראל המקבל
שלוחו של נכרי לזכות במעותיו של
ישראל ואין שליחות לנכרי וה"ל להיות
מותר אפי' העמידו אצל ישראל אי
לאו דלחומרא אמרינן דיש שליחות
לנכרי אלא רישא אמאי שרי כשהעמידו
אצל הנכרי כיון דאין שליחות לנכרי
נמלא דישאל שני לא זכה בקבלתו
לנכרי ואינו חייב לנכרי כלום אלא
לישראל וכשנותן רבית לנכרי הרי
הוא נותן עבור ישראל המלוה ופוטרו
נגד הנכרי והוי כמותן לישראל עלמנו
ומשני דאמר ליה הניחם ע"ג קרקע
והפטור והלוה יטלם מעל גבי קרקע
בזיווי הנכרי להחמיצ לו קרן ורבית
ואפילו שלא הפקיר ישראל המעות
כשתנם ע"ג קרקע והוי עדיין שלו
כשנטלם ישראל שני מכל מקום
כשפורע לנכרי רבית אינו כשציל
ישראל ראשון שהרי כבר פטרו הנכרי
אצל כשלא הניחם ע"ג קרקע אלא אמר
תן לפלוני ישראל והפטור ואני אתנה
עמו שיתן לי קרן ורבית היה אסור
אע"פ שעתה נמי אינו פורע לו
רבית לפטור את הראשון שהרי כבר
פטרו הנכרי מכל מקום כיון שקבל
המעות מיד ישראל הראשון שהיה
עד עתה המעות באחריותו נראה
כנותן לו רבית אע"פ שאינו מתנה
עמו אלא הנכרי:

בגון שנשא ונתן ביד. אומר רבינו

תס דהשתא תו לא אמרינן סיפא לחומרא כדוהו אמרינן מעיקרא אלא מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות
מן הנכרי ונתנם לחצירו וקמ"ל ללא אמרינן אדעתא דנכרי גמור ומקני ליה וה"ל איכא בשלמא כפ"ק ארבעה אחין (יבמות דף לה.)
דלא קאי גבי בשלמא כולוה משכחת להו דשוו שליח ומתוך פ"ה ור"ח משמע דלעולם סיפא לחומרא כתוב בירושלמי ישראל שמנחו
נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית ונכרי שמנחו ישראל אפוטרופוס או סנטר אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של
נכרי שמופקדין ביד ישראל אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של ישראל שמופקדין ביד נכרי מותר ללוות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא
באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובתשענה אחת כתב רבינו תס דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוה משכנותיו
על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנות מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אך שיאמר המלוה אני (ה) מלוה
לך כשציל הנכרי ולא יהא סומך המלוה כלל על הלוה כ"א על המשכנות והלוה הוא מסולק מן המשכון שהרי אס אבד אין לו דין
ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלא מיד נכרי [ב] ומותר לישראל להיות ערב כשציל נכרי לישראל המלוה לא בחר ערבא
אזיל אלא בחר ליה אזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית דהשתא הוא דמוזיק לנכרי:

ערב למאן אילימא ערב לישראל (ה) והא תנא
אלו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה
הערב והעדים אלא לנכרי (וכיון דדיניה
דנכרי דאזיל בתר ערבא איהו ניהו דקא
שקיל מיניה רביתא אמר רב ששת ב'שקיל
עליו לדון בדיני ישראל אי קיבל עליו לדון
בדיני ישראל רבית נמי לא לשקול אמר רב
ששת שקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו:
מלוה ישראל מעותיו של נכרי מדעת הנכרי
כו': תנו רבנן מלוה ישראל מעותיו של
נכרי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל
כיצד יישראל שלוה מעות מן הנכרי ברבית
וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר
לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה
מעלה לו אסור ואם העמידו אצל נכרי מותר
וכן ינכרי שלוה מעות מישראל ברבית
וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר
לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה
מעלה לו מותר ואם העמידו אצל ישראל
אסור בשלמא סיפא לחומרא אלא רישא כיון
דאין שליחות לנכרי איהו ניהו דקא שקיל
מיניה רביתא אמר רב הונא בר מננה
משמיה דרב אחא בריה דרב איקא הכא
במאי עסקינן כגון דאמר ליה הניחם ע"ג גבי
קרקע והיפטור אי הכי מאי למימרא אלא
אמר רב פפא יבגון שנטל ונתן ביד ואכתתי
מאי למימרא מהו דתימא נכרי גופיה כי
עביד אדעתא דישאל קא גמיר ויהיב קמ"ל
רב אשי אמר כי אמרינן אין שליחות לנכרי
הני מיילי בתרומה אבל בכל התורה כולה
יש שליחות לנכרי והא דרב אשי ב'ברותא
היא מאי שנא תרומה דלא דכתיב ואתם
גם אתם (ז) מה ואתם בני ברית אף שלוחכם
נמי בני ברית ושלוחות דכל התורה כולה
נמי מתרומה גמרינן לה אלא דרב אשי
ברותא היא איכא דאמרי אמר רב אשי כי
אמרינן אין שליחות לנכרי הני מיילי אינהו
לדידן אבל אנן לדידהו הוינא להו שליח
והא דרב אשי ברותא היא מ"ש אינהו
לדידן דלא דכתיב אתם גם אתם לרבית
שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם
בני ברית אנן לדידהו נמי מה אתם בני ברית
קאמר אלא הא דרב אשי ברותא היא רבינא
אמר נהי דשליחות לנכרי לית ליה זכיה
(ה) מדרבנן אית ליה מידי דהוי אקמן קמן לאו

אית
תס דהשתא תו לא אמרינן סיפא לחומרא כדוהו אמרינן מעיקרא אלא מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות
מן הנכרי ונתנם לחצירו וקמ"ל ללא אמרינן אדעתא דנכרי גמור ומקני ליה וה"ל איכא בשלמא כפ"ק ארבעה אחין (יבמות דף לה.)
דלא קאי גבי בשלמא כולוה משכחת להו דשוו שליח ומתוך פ"ה ור"ח משמע דלעולם סיפא לחומרא כתוב בירושלמי ישראל שמנחו
נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית ונכרי שמנחו ישראל אפוטרופוס או סנטר אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של
נכרי שמופקדין ביד ישראל אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של ישראל שמופקדין ביד נכרי מותר ללוות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא
באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובתשענה אחת כתב רבינו תס דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוה משכנותיו
על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנות מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אך שיאמר המלוה אני (ה) מלוה
לך כשציל הנכרי ולא יהא סומך המלוה כלל על הלוה כ"א על המשכנות והלוה הוא מסולק מן המשכון שהרי אס אבד אין לו דין
ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלא מיד נכרי [ב] ומותר לישראל להיות ערב כשציל נכרי לישראל המלוה לא בחר ערבא
אזיל אלא בחר ליה אזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית דהשתא הוא דמוזיק לנכרי:

אית

תס דהשתא תו לא אמרינן סיפא לחומרא כדוהו אמרינן מעיקרא אלא מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות
מן הנכרי ונתנם לחצירו וקמ"ל ללא אמרינן אדעתא דנכרי גמור ומקני ליה וה"ל איכא בשלמא כפ"ק ארבעה אחין (יבמות דף לה.)
דלא קאי גבי בשלמא כולוה משכחת להו דשוו שליח ומתוך פ"ה ור"ח משמע דלעולם סיפא לחומרא כתוב בירושלמי ישראל שמנחו
נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית ונכרי שמנחו ישראל אפוטרופוס או סנטר אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של
נכרי שמופקדין ביד ישראל אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של ישראל שמופקדין ביד נכרי מותר ללוות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא
באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובתשענה אחת כתב רבינו תס דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוה משכנותיו
על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנות מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אך שיאמר המלוה אני (ה) מלוה
לך כשציל הנכרי ולא יהא סומך המלוה כלל על הלוה כ"א על המשכנות והלוה הוא מסולק מן המשכון שהרי אס אבד אין לו דין
ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלא מיד נכרי [ב] ומותר לישראל להיות ערב כשציל נכרי לישראל המלוה לא בחר ערבא
אזיל אלא בחר ליה אזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית דהשתא הוא דמוזיק לנכרי:

שטר

(א) וצ"ל והתנן, ט לקמן
ע"ה: (א) ג"ל בדוחא ונשי
מ"ש לעיל ט. כשה העירין,
(ד) קדושין מה: [גיטין
כג:], (ט) [שינוי גי' בתוס'
כמויות יל. ד"ה מטבילין
וע"ש בתוס' סנהדרין סח:
ד"ה קטן], (ו) [במדבר יח,
(ד) [דף מא: ח], (ח) גי' ר"מ
ראשון, (ט) ויקרא כו
במדבר ל, (י) ג"ל לפדות
המשכנות לנכרי או אפילו
לישראל אך שיאמר למלוה
אני פורע כשציל הנכרי כו.
רש"י,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כגון וכו'
שאמר המלוה אני פורע
לך כשציל:

גליון הש"ס

גב' ע"ג קרקע והפסדי.
ע"ן לקמן דף ק"ב ע"א
תוס' ד"ה חזר: תוס'
ד"ה מצאו וכו' בנותן
למלוה עצמו. ע"ן לעיל
דף לו ע"ג תוס' ד"ה
לפקס:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה לזון בדיני
ישראל יתבע כו. ג"כ וי"ד
ש"מ. והרשב"א כתב דאיתו
אסור אלא ערב שלוף
דון שאין דית עם הלוה
כלל מ"מ (ועמ"ש רבנו
צ"ד ס"י ק"ע ס"ק ז'
(ה): [ב] תוס' סד"ה
כגון. ומותר לישראל כו.
ג"כ הרשב"ד חולק ע"ז
וע' רש"י: